

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANABİLME KOŞULLARI İLE İLGİLİ BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ*

Vedia GÜLÜM¹ Pervin BİLİR²

Geliş Tarihi: 29.11.2010

Kabul Tarihi: 10.9.2011

ÖZET

İnsanları diğer canlılardan ayıran en büyük özelliklerinden biri elde ettikleri bilgi ve birikimleri, eğitim ve öğretim yoluyla yeni nesillere aktarmalarıdır.

Yaşamakta olduğumuz “bilgi çağında” bilginin hızla artması, iletişim olanaklarının çoğalması ve teknolojinin yaygınlaşması sonucunda toplumlar, insanlarda geliştirmek istedikleri özelliklere göre eğitim programlarını sürekli geliştirip değiştirmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, bu ihtiyaçtan hareketle 2006-2007 eğitim yılında “İlköğretim Beden Eğitimi (1-8. Sınıflar)” Dersi Öğretim Programını yapılandırmacı yaklaşımı esas alarak yeniden düzenlemiş uygulamaya geçirmiştir.

Bu çalışmanın amacı, yapılandırmacı yaklaşımı esas alan beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ve program ile ilgili eğitim gereksinimi açısından beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 133 beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Veriler “Beden eğitimi programı değerlendirme anketi” aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 11. paket programı kullanılarak betimsel istatistik olarak ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; davranışçı eğitim sisteminden gelen beden eğitimi öğretmenlerinin, yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan beden eğitimi öğretim programını özümseyemedikleri, buna karşılık, program ile ilgili eğitim gereksinimi duymadıkları saptanmıştır. Ayrıca öğretmenler, uygulama açısından sınıf mevcutlarının uygun olmayışı, ders saati, araç-gereç ve tesislerin yetersiz olması nedeni ile bu programın uygulanmadığını belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, Beden Eğitimi, Öğretim Programı, Yapılandırmacı Yaklaşım.

OPINIOUS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS, PHYSICAL EDUCATION CURRICULA PROGRAMS RELATED TO THE CONDITIONS OF APPLICABILITY

ABSTRACT

One of the biggest features that separate mankind from other living beings is to transfer their accumulation and knowledge to newer generations through education and training.

In times of The Information age which we live, as results of rapid increase of knowledge, increase in ways of communication and prevalence of technology, societies continuously alter and improve their education programs as a result of their need to improve certain features in humans. In 2006-2007 educational years, the Ministry of Education, out of this need, applies the educational program for Elementary Physical Education (1.-8. Grades) based on Constructive Approach.

The aim of this research is to evaluate opinions of physical education teachers and to evaluate the feasibility of physical education program that is based on Constructive approach. 133 physical education teachers consisted of the study group of this research. Data is collected through “Physical Education Program Evaluation Poll”. The data has been expressed visually through SPSS 11. Pack Program.

Consequently, it is found out those physical education teachers who come out of behaviorist educational system can not adapt to physical education programs which is made through Constructive Approach. Also, the teachers express that due to inconvenience of class populations, lesson timing, tools and equipments and inadequacy of certain establishments, they can not put this program into practice.

Key Words: Elementary School, Physical Education, Studies Curriculum, Constructive Approach.

* Çukurova Üniversitesi Araştırma Fonu BESYO2007YL1 numaralı proje.

¹ Seyhan Rotary Anadolu Lisesi, Yüreğir, Adana

² Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Adana.

GİRİŞ

Toplumların zamanla daha yüksek bir kültür seviyesine ulaşması ile vücut hareketlerinde de belli bir senteze dayandırılan ve vücudun belli yerlerini geliştirmeyi amaçlayan hareketlerin uygulanması, beden eğitimi ve spor ile ilgili davranışların insan bedeni ve ruhu arasındaki ilişkileri geliştiren düzeyde yapılabilmesini sağlamıştır. Bu hareketler zamanla bilinçli olarak yapılarak eğitici bir nitelik ve değer kazanmaya başlamıştır¹. Çağımızda teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan hareketsizlik ve buna bağlı olarak artan sağlık sorunları birçok ülkeyi çözüm arayışlarına itmiştir. Sağlıklı nesiller hedefleyen bu ülkeler, yurttaşlarının düzenli fiziksel etkinlik alışkanlığı kazandıracak önlemler almaktadırlar. İleriki yaşlarda terk edilmeyen yaşam biçimi, spor alışkanlıkları ve becerilerin temeli okul öncesi ve ilköğretim gibi erken dönemlerde kazandırmanın yararlı olduğunun bilinciyle, okullarda beden eğitimi ve spor eğitimi ile ilgili yeni düzenlemeler yaparak çözüm üretmeye çalışmışlardır.

Hareket etmeyi öğrenme ve hareketler yolu ile öğrenmeyi amaçlayan beden eğitimi, genel eğitimin amaçlarına hareketler aracılığı ile katkıda bulunur². Genel eğitimin amaçlarına ulaşabilmek amacı ile de, eğitim ve öğretimin, programlı olarak yapılması gerekir. Çünkü toplumların ideal olarak benimsedikleri eğitim hedeflerine ulaşabilmeleri, bu alandaki çalışmalarını belli programlara uygun olarak sürdürmelerine bağlıdır³. Bu yüzden ülkeler ihtiyaçları doğrultusunda ülke politikasına uygun eğitim programları ve buna bağlı her derse yönelik öğretim programı geliştirir. Her ülke eğitim programını içinde bulunduğu toplumun sosyal, ekonomik, kültürel yapısından ve politik karar verme mekanizmalarına egemen olan güçlerin çıkarlarından kaynaklı sürekli değiştirmektedir. Ülkemizde de dönem dönem bu değişiklikler meydana gelmiştir. Cumhuriyet döneminin ilk programı 1924 ilk mektepler müfredat'ından bu yana birçok eğitim programı kabul edilmiş ve uygulamaya konulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının, 28.08.2006 tarih ve 349 sayılı kararı ile İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 02.08.2006 tarih ve 12348 sayılı teklif yazısı üzerine "İlköğretim Beden Eğitimi (1–8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı" yeniden düzenlenmiş ve uygulamaya girmiştir⁴.

Daha önceki öğretim programlarından farklı olarak yeni beden eğitimi dersi öğretim programı; yapılandırmacı yaklaşım, aktif ve etkin öğrenme anlayışları ile öğrencilerin yaparak-yaşayarak ve aşamalı şekilde düzenlenmiş öğrenme etkinliklerine katılmaları ve etkinlik sürecinin sonunda ne kadar gelişme sağladıklarının farkında olmaları hedeflenerek oluşturulmuştur⁴. Bu anlayışa göre öğretim, öğretmen ya da konu merkezli değil, öğrenci merkezli olmalıdır. Öğrencinin sahip olduğu ilgi ve beceriler, öğretim sürecinde dikkate alınmalı, farklı zekâ alanlarına hitap etmelidir⁵.

Beden eğitimi dersinin temel amacı çocukların fiziksel zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini en üst düzeye çıkarılmasına katkıda bulunmaktır. Beden eğitimi dersinin bu işlevi yerine getirebilmesi öğrenci, öğretmen ve öğretim programı arasında sağlıklı ve uyumlu bir ilişki olması gerekir. Beden eğitimi programlarından birinci derecede, beden eğitimi ve spor yapan öğrenci ve beden eğitimi dersine giren öğretmen etkilenmektedir. Bu çalışmada, daha önceki öğretim programlarından farklı bir yaklaşımla hazırlanan ve uygulamaya giren İlköğretim Beden Eğitimi dersi öğretim programının uygulanabilme koşulları ve program ile ilgili eğitim gereksinimine yönelik beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bundan sonra hazırlanacak öğretim programlarına ışık tutması açısından gerekli ve önemli bir araştırmadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşullarının yeterliliği ve uygulayıcılarının eğitim gereksinimlerine ilişkin görüşlerini belirlemek üzere gerçekleştirilen tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 133 beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırmanın veri toplama sürecinde benzer çalışmalar incelenmiş ve bazı öğretim elemanlarının görüşüne başvurulmuştur. Veri toplama aracı oluşturulurken ölçme aracının kapsamlı boyutta tasarlanması amaçlanmıştır. Doğanay ve Sarı'nın (2007) "Öğretmen gözü ile yeni sosyal bilgiler programı: Adana ilinde bir araştırma" çalışmasında kullanılan ölçme aracı beden eğitimi alanına uyarlanarak bu çalışmanın ölçme aracı olan 5'li likert tipi anket hazırlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen nicel verilerin analizinde, betimsel istatistik (frekans, yüzdeler, aritmetik ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Anlamlılık testi için "t" testi kullanılmıştır. Anketin cronbach alpha değeri .90'dır. Veriler SPSS 11. paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim programının uygulanabilme koşulları ile uygulayıcılarının eğitim gereksinimlerine ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesi amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Soruları:

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim programının uygulanabilme koşulları ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Beden eğitimi öğretmenlerinin programla ilgili hizmet içi seminere katılımlarına göre programın uygulanabilme koşullarına yönelik görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
3. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim programı ile ilgili eğitim gereksinimine yönelik görüşleri nelerdir?
4. Beden eğitimi öğretmenlerinin programla ilgili hizmet içi seminere katılımlarına göre program ile ilgili eğitim gereksinimine yönelik görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?

BULGULAR

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin % 81.96'sı 26-35 yaş aralığında bulunmaktadır. Yaş verilerinin dağılımında en yüksek ve en alçak değerli uç noktaları 25 yaş altı 6, 40 yaş üstünde ise 5 beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin % 36.01'i kadın, % 63.91'i ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin % 93.98'i lisans % 06.02'si ise yüksek lisans mezunu öğretmenlerden oluşmaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin 93'ü yeni beden eğitimi öğretim programı ile ilgili seminere katılmış, 40'ı ise katılmamıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi öğretim programı değerlendirme anketinde programının uygulanabilme koşulları ile ilgili maddelere verdikleri yanıtlar üzerinde yapılan betimsel istatistikler sonucunda programının uygulanabilme koşulları ile ilgili frekans ve yüzde sonuçları, aritmetik ortalamaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Programın Uygulanabilme Koşullarına Yönelik Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları İle Aritmetik Ortalamaları

UYGULANABİLME KOŞULLARI		Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		X
		f	%	F	%	f	%	F	%	f	%	f	%	
1	Okullar program için gerekli fiziksel koşullara (araç - gereç, tesis) sahiptir	1	1	12	9.02	3	2.26	62	46.6	55	41.4	133	100	1.81
2	Öğretmenler programın uygulanması için yeterli bilgiye sahiptir	5	4	37	27.8	13	9.77	55	41.4	23	17.3	133	100	2.59
3	Program öngörüldüğü şekilde tam uygulanmaktadır	0	0	11	8.27	15	11.3	68	51.1	39	29.3	133	100	1.98
4	Programın öngördüğü öğrenme etkinlikleri gerçekleştirilebilmektedir	2	2	31	23.3	16	12	58	43.6	26	19.5	133	100	2.44
5	Programın öngördüğü değerlendirme etkinlikleri uygulanabilir niteliktedir	1	1	43	32.3	12	9.02	55	41.4	22	16.5	133	100	2.59
6	Programın uygulanabilmesi için sınıf mevcutları uygundur	2	2	2	1.5	5	3.76	42	31.6	63	47.4	133	100	1.92
7	Öğretmenlere programın uygulanmasında gereken materyal ve olanaklar sunulmaktadır	0	0	15	11.3	5	3.76	60	45.1	53	39.8	133	100	1.86
8	Okul yöneticileri programın uygulanması için gereken desteği sağlamaktadır	5	4	29	21.8	11	8.27	46	34.6	42	31.6	133	100	2.32
9	Program hazırlığı sırasında uygulayıcı öğretmenin görüşleri yetkililer tarafından dikkate alınmaktadır.	7	5	22	16.5	22	16.5	43	32.3	39	29.3	133	100	2.36
10	Veliler programın uygulanmasına gereken desteği sunmaktadır	2	2	15	11.3	14	10.5	44	33.1	58	43.6	133	100	1.94

Tablo 1'de aritmetik ortalamalara baktığımızda; Beden eğitimi öğretmenlerinin, tüm sorulara 1.81 – 2.59 aralığında cevap vererek programın, uygulanabilme koşullarına sahip olmadığı yönünde olumsuz görüş bildirdiklerini görülmektedir. Programın uygulanabilmesi için yöneticilerin ve velilerin yeterli desteği sunmadıkları ve program hazırlanırken öğretmenlerin görüşlerinin yetkililer tarafından dikkate alınmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Program İle İlgili Seminare Katılımlarına Göre Programın Uygulanabilme Koşullarına Yönelik "t Testi" Sonuçları

UYGULANABİLME KOŞULLARI		SEMİNER	N	X	S	Sd	T	p
1	Okullar program için gerekli fiziksel koşullara (araç - gereç, tesis) sahiptir	Evet	93	1.80	0.87	131	-0.31	0.75
		Hayır	40	1.85	1.03			
2	Öğretmenler programın uygulanması için yeterli bilgiye sahiptir	Evet	93	2.49	1.21	131	-1.49	0.14
		Hayır	40	2.83	1.06			
3	Program öngörüldüğü şekilde tam uygulanmaktadır	Evet	93	1.92	0.82	131	-1.23	0.22
		Hayır	40	2.13	0.94			
4	Programın öngördüğü öğrenme etkinlikleri gerçekleştirilebilmektedir	Evet	93	2.43	1.13	131	-0.10	0.92
		Hayır	40	2.45	1.04			
5	Programın öngördüğü değerlendirme etkinlikleri uygulanabilir niteliktedir	Evet	93	2.57	1.16	131	-0.37	0.71
		Hayır	40	2.65	1.08			
6	Programın uygulanabilmesi için sınıf mevcutları uygundur	Evet	93	1.98	1.22	131	0.83	0.41
		Hayır	40	1.80	0.88			
7	Öğretmenlere programın uygulanmasında gereken materyal ve olanaklar sunulmaktadır	Evet	93	1.83	0.92	131	-0.69	0.49
		Hayır	40	1.95	0.99			
8	Okul yöneticileri programın uygulanması için gereken desteği sağlamaktadır	Evet	93	2.23	1.20	131	-1.29	0.20
		Hayır	40	2.53	1.30			
9	Program hazırlığı sırasında uygulayıcı öğretmenin görüşleri yetkililer tarafından dikkate alınmaktadır.	Evet	93	2.38	1.22	131	0.22	0.82
		Hayır	40	2.33	1.21			
10	Veliler programın uygulanmasına gereken desteği sunmaktadır	Evet	93	1.88	1.00	131	-0.96	0.34
		Hayır	40	2.08	1.21			

Tablo 2'de yapılan t-testi sonucunda seminere katılan ve katılmayan öğretmenlerin programın uygulanabilme koşulları görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretim Programı İle İlgili Eğitim Gereksinimine Yönelik Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları ile Aritmetik Ortalamaları

EĞİTİM GEREKSİNİMİ	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		X	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	Beden Eğitimi dersi için öğrenci kazanımları ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	29	22	79	59.4	6	4.51	15	11.3	4	3.01	133	100	3.86
2	Beden Eğitimi dersi içeriği ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	27	20	88	66.2	7	5.26	10	7.52	1	0.75	133	100	3.98
3	Beden Eğitimi dersi programının önerdiği öğretim, yöntem ve teknikleri ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	25	19	80	60.2	8	6.02	18	13.5	2	1.5	133	100	3.81
4	Beden Eğitimi dersi programının önerdiği etkinlikler ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	24	18	76	57.1	9	6.77	22	16.5	2	1.5	133	100	3.74
5	Beden Eğitimi dersi programının önerdiği değerlendirme yöntemleri ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	21	16	78	58.6	6	4.51	23	17.3	5	3.76	133	100	3.65
6	Öğretmenler programın başarısı için gereken işbirliği ve iletişim becerilerine yeterince sahibim	14	11	59	44.4	14	10.5	36	27.1	10	7.52	133	100	3.23
7	Okul yöneticileri programın uygulanması ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	5	4	27	20.3	23	17.3	48	36.1	30	22.6	133	100	2.47
8	Müfettişler programın uygulanması ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	2	2	26	19.5	27	20.3	47	35.3	31	23.3	133	100	2.41

Tablo 3'e bakıldığında; Öğretmenler, kendilerini değerlendirirken beden eğitimi öğretim programı öğrenci kazanımları, ders içeriği, önerilen etkinlikler ve değerlendirme etkinlikleri ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Müfettişler ve idarecilerin program ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Seminere Katılımlarına Göre Öğretim Eğitim Gereksinimine Yönelik "t Testi" Sonuçları

EĞİTİM GEREKSİNİMİ		SEMİNER	N	X	S	Sd	T	p
1	Beden Eğitimi dersi için öğrenci kazanımları ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	Evet	93	3.82	1.04	131	-0.71	0.48
		Hayır	40	3.95	0.85			
2	Beden Eğitimi dersi içeriği ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	Evet	93	3.99	0.81	131	0.26	0.79
		Hayır	40	3.95	0.75			
3	Beden Eğitimi dersi programının önerdiği öğretim, yöntem ve teknikleri ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	Evet	93	3.82	0.92	131	0.10	0.92
		Hayır	40	3.80	1.02			
4	Beden Eğitimi dersi programının önerdiği etkinlikler ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	Evet	93	3.76	0.99	131	0.47	0.64
		Hayır	40	3.68	1.00			
5	Beden Eğitimi dersi programının önerdiği değerlendirme yöntemleri ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim	Evet	93	3.63	1.04	131	-0.33	0.74
		Hayır	40	3.70	1.11			
6	Öğretmenler programın başarısı için gereken işbirliği ve iletişim becerilerine yeterince sahiptir	Evet	93	3.25	1.13	131	0.21	0.83
		Hayır	40	3.20	1.30			
7	Okul yöneticileri programın uygulanması ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahiptir	Evet	93	2.43	1.15	131	-0.55	0.59
		Hayır	40	2.55	1.20			
8	Müfettişler programın uygulanması ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahiptir	Evet	93	2.40	1.11	131	-0.13	0.90
		Hayır	40	2.43	1.06			

Yapılan t-testi sonucunda öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda program ile ilgili eğitim gereksinimi bölümü sonuçları arasında seminere katılımlarına göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 4).

TARTIŞMA

Öğretmenlerin programın uygulanabilme koşulları bölümünün tüm maddelerine "katılmıyorum" ve kesinlikle katılmıyorum" yönünde olumsuz görüş bildirmişlerdir. Öğretim programının uygulanabilme koşulları bakımından 1.81 ile en düşük ortalama, "Okullar program için gerekli fiziksel koşullara (araç-gereç, tesis) sahiptir" maddesine aittir. Öğretmenlerin okulların program için gerekli fiziksel koşullara (araç-gereç, tesis) sahip olmadığı yönünde görüş bildirdikleri görülebilir. Beden eğitimi dersi tesis imkânları içinde araç gereç kullanılarak işlenir. Araç gereç ve tesis imkânlarına sahip olmayan okullarda her türlü beden eğitimi öğretim programının hayata geçirilmesi zordur. Öğretmenler buldukları okulların imkânlarını göz önünde bulundurarak değerlendirme yapmış oldukları düşünülebilir. Yetim ve ark.⁶ öğrencilerin spora yönelmelerinde öncelik sırası bakımından öğretim kurumlarının geri planda kalması, buralardaki tesis, malzeme, araç-gereç ve teknik donanım gibi unsurlara bağlı olarak beden eğitimi derslerinin amacına uygun işlenmediği veya işlenemediği ortaya çıkmıştır. Belli amaçlar doğrultusunda hazırlanan beden eğitimi öğretim programının tam uygulanmaması nedeni ile programın hedeflenen amaçlarına ulaşılamayacağı söylenebilir. Underwood (1971) tarafından yapılan çalışmada oyun ve eğitimin birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu vurgulanmıştır. Oyunun eğitim için bu kadar önemli olduğunun bilinmesinin ve okulların oyunlara fırsat tanıyacak alanlar ile gerekli materyallere sahip olmasının gerekliliğinin önemi belirtilmiştir⁷. Beden eğitimi etkinlikleri için gerekli materyallerin sunulması ile dersin amacına ulaşabileceği söylenebilir. Körmükçü (2006) tarafından yapılan "İlköğretim I. kademe beden eğitimi derslerinin program ve uygulamalarındaki sorunlar" adlı çalışmada, öğretim programlarındaki değişikliğin temel sorunlar (spor salonu ve araç-gereç eksikliği, sınıfların kalabalık oluşu, kalifiye öğretmen eksikliği vb.) çözülmeden uygulamaya konması, yeni geliştirilen program hakkında sınıf ve beden eğitimi öğretmenlerine gerekli ve yeterli eğitimin verilmemesi okullarda beden eğitimi ders uygulamalarında olumlu bir fayda sağlamayacağı vurgulanmıştır⁸. Solmaz'ın (2006) çalışmasındaki bulgulara göre Türkiye'deki okulların genelini, beden eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden % 88 oranında yetersiz olduğu görülmüştür⁹. Bu araştırmalar araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir.

"Öğretmenler programın uygulanması için yeterli bilgiye sahiptir" özelliği öğretim programının uygulanabilme koşulları bölümünde olumsuz değerlendirilen maddelerdendir. Bu yönü ile öğretmenlerin diğer beden eğitimi öğretmenlerini değerlendirirken olumsuz görüş bildirdikleri görülebilir. Solmaz'ın (2006) çalışmasında beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime tabi tutulması gerektiği (% 76) görülmüştür⁹. Ayan'ın (2007) çalışma bulguları

ışığında, sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri sınıfların çok kalabalık olmasının ve beden eğitimi öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olunmamasının, beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanmasının önünde bir engel olduğunu düşünmektedirler ve bu engellerin ortadan kaldırılması gerektiği hususunda fikir birliği içinde olduklarını ortaya koymuşlardır¹⁰. Beden eğitimi öğretim programının başarı ile uygulanabilmesi, öğretmenlerin program ile ilgili her türlü bilgi ve beceriye sahip olmaları ile mümkündür. Bu amaçla daha etkin yöntemlerle öğretmenlerin hizmet içi eğitime tabi tutulmaları bir ihtiyaç olarak görülebilmektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri "Programın öngördüğü öğrenme etkinlikleri gerçekleştirilebilmektedir" ile ilgili maddeye katılmıyorum seçeneği ile olumsuz görüş bildirmişlerdir. Öğrenme etkinliklerinin olumsuz ifade ile değerlendirilmesi öğretmenlerin daha önce eğitim aldıkları davranışçı yaklaşımdan kaynaklandığı düşünülebilir. Davranışçı yaklaşımla eğitim alan öğretmenler yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış bu etkinlikler konusunda yeterli bilgiye sahip olmayabilir, bu nedenle bu etkinlikler hakkında olumsuz düşünce belirtmiş olabilirler. Ayrıca programın tümünü olumsuz etkileyen bir saatlik beden eğitimi dersi içerisinde, programın uygulanmamasından kaynaklı olumsuz görüş bildirmiş olabilirler. Kangalgil ve Donmez (2003) tarafından yapılan "ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri" konulu çalışmada, ilköğretim okullarında beden eğitimi derslerine beden eğitimi öğretmenlerinin girmesi gerektiği, okul idareleri ve velilerin beden eğitimi dersine karşı duyarlılığının artırılmasının gerekliliği, beden eğitimi ders saatlerinin artırılması gerektiği vurgulanmıştır¹¹. Demirhan ve arkadaşları¹² (2007) tarafından yapılan çalışmada programdaki etkinliklerin uygulanma düzeyine ise beden eğitimi öğretmenleri iyi, öğretim elemanları ise orta düzeyde uygulandığı ifade edilmiştir.

"Programın öngördüğü değerlendirme etkinlikleri uygulanabilir niteliktedir" maddesine katılmıyorum yönünde değerlendirme yapmışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 22.04.2010 tarih ve B.08.4.MEM.4.01.02.13.510/9918 sayılı yazısı beden eğitimi öğretmenlerinin değerlendirme uygulamaları açısından problem yaşadıklarını gösterir niteliktedir¹³. Yazıda; yapılan teftişler sonucunda beden eğitimi öğretim programında belirtilen ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin mevzuata göre uygulanmadığının tespit edildiği ve bu değerlendirme tekniklerinin nasıl uygulanması gerektiği yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu yazısı beden eğitimi öğretim programının öngördüğü değerlendirme etkinliklerinin uygulanmadığı, bu konuda problem yaşandığı noktasında araştırma bulgularımızı destekler bir nitelik taşımaktadır.

Programın uygulanabilme koşulları bölümünde öğretmenler tarafından olumsuz olarak değerlendirilen bir diğer özellik "programın uygulanabilmesi için sınıf mevcutları uygundur" özelliğidir. Öğretmenler bu özelliğe katılmıyorum yönünde olumsuz görüş bildirmişlerdir. Yapılandırmacı yaklaşım öğrenci merkezli bir yaklaşımdır. Öğrenci merkezli bir yaklaşımda sınıf mevcutlarının 20'nin üstünde olmaması gerektiğini bildiren birçok kaynak vardır. Okullarımızda sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu öğretmenlerin böylesi bir değerlendirme yapmalarına ve olumsuz görüş bildirmelerine neden olmuştur denebilir. Sınıf mevcutları yapılandırmacılık anlayışını uygulamaya yetecek düzeye hala ulaşamamıştır. Öğrenci merkezli ve etkinliklere dayalı bir kurguda, 50-60 kişilik sınıfların yeri yoktur. Sınıf mevcutları en azından 25-30 seviyesine çekilmediği sürece, bazı öğrenciler etkinlik yapacak, bazıları etkinlik izleyicisi olacaktır. Bu durumda yapılandırmacılığın sadece görüntüde kalacağı aşıkardır¹⁴.

"Program hazırlığı sırasında uygulayıcı öğretmenin görüşleri yetkililer tarafından dikkate alınmaktadır" maddesine öğretmenler olumsuz görüş bildirmişlerdir. Yeni programlar hazırlanırken, daha önce yayınlanan programlara yönelik eleştirilerden de yararlanılmalıdır. 1945 ve 1946 öğretim yılında ilkökul öğretmenlerine uygulanan anket sonuçları önce bir komisyon tarafından incelenmiş ve yeni program taslağı hazırlanmıştır. 1948 yılında da resmi bir nitelik kazanmıştır¹⁵. Bu ifadeden yola çıkarak beden eğitimi dersi öğretim programının uygulayıcıları olarak beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin alınması ve beden eğitimi öğretim programının geliştirilmesinin daha sağlıklı sonuçlar doğuracağını kabul edilebilir.

Beden eğitimi öğretmenleri "program öngörüldüğü şekilde tam uygulanmaktadır" ile ilgili ifadeye olumsuz görüş bildirmiş ve programın uygulanmadığını vurgulamışlardır. Bu olumsuzluğun birçok nedeni olabileceği gibi programın öğretmenlere yeterince tanıtılmamasından ve öğretmenlerin lisans düzeyinde gördükleri eğitimin dışında bir yaklaşımla hazırlanmış olmasına bağlanabilir. Bugünün mevcut öğretmenlerinin davranışçı bir okul sisteminden yetişerek yine davranışçı bir kurguya sahip öğretmen yetiştirme kurumlarından öğretmenlik mesleğine adım attıkları söylenebilir¹⁶. Bu nedendir ki yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan beden eğitimi öğretim programı öğretmenler tarafından anlaşılması ve uygulanması zor bir program olarak kabul edilmiş olabilir. Buna ek olarak okulların beden eğitimi dersi açısından yetersiz fiziksel koşullara sahip olması, sınıf mevcutlarının uygun olmayışı, uygulama sırasında yeterli materyallerin sunulmaması da programın uygulanmasını aksatan etmenler olarak görülebilir.

Öğretmenlerin, programın uygulanabilme koşulları ile ilgili tüm maddelere olumsuz görüş bildirmeleri, programın uygulama sürecinde ciddi problemlerle karşılaştıklarını gösterebilir.

Beden eğitimi öğretim programı ile ilgili seminare katılan ve katılmayan öğretmenlerin, programın uygulanma koşulları ile ilgili bölüme yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Önceki programlardan farklı bir yaklaşımla hazırlanan bu programın, birkaç saatlik seminerler ile davranışçı yaklaşımla eğitim alan öğretmenler tarafından özümsemesi algılanması ve uygulanmasının zor olduğunu gösterebilecek bir bulgudur. Bu bulgu ışığında programın seminerlere katılan ve katılmayan öğretmenler tarafından aynı düzeyde algılandığını söylenebilir.

Yapılan istatistiklerde beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda beden eğitimi öğretim programı ile ilgili eğitim gereksinimi bölümüne ait maddelerden en düşük ortalama, “Müfettişler programın uygulanması ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahiptir” maddesine aittir. Öğretmenlerin bu maddeyi olumsuz değerlendirdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin kendilerini teftişe gelen müfettişleri değerlendirdiklerinden bu sonuca ulaşmış olabirler.

Öğretmen görüşlerine göre en yüksek ortalama ise, “Beden Eğitimi dersi içeriği ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahibim” maddesine aittir. Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin kendilerini değerlendirirken olumlu görüş belirttikleri, uygulanabilme koşulları bölümündeki “Öğretmenler programın uygulanması için yeterli bilgiye sahiptir” özelliğini daha olumsuz değerlendirdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin; kendilerini, diğer beden eğitimi öğretmenlerini, müfettişleri ve idarecileri değerlendirirken objektif davranmadıkları düşünülebilir.

Beden eğitimi öğretim programı ile ilgili eğitim gereksinimi bölümünün tüm maddeleri öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirildiğinde; öğretmenler, beden eğitimi dersi kazanımları, içeriği, değerlendirme yöntemleri, öğretim yöntem, teknikleri ve programının önerdiği etkinlikler ile ilgili yeterli bilgi ve becerilere sahip oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin, yaptıkları bu değerlendirme ile program ile ilgili eğitime gereksinim duymadıkları görülebilmektedir. Fakat müfettişlerin, idarecilerin ve diğer beden eğitimi öğretmenlerinin program ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları dolayısı ile program ile ilgili eğitime ihtiyaçları olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin kendileri dışındaki herkesin program ile ilgili eğitime gereksinimi olduğu yönündeki görüşlerinden yola çıkarak aslında tüm öğretmenlerin, müfettişlerin ve idarecilerin program ile ilgili etkin bir eğitime ihtiyacı olduğu söylenebilir.

Program ile ilgili eğitim gereksinimi bölümüne öğretmenlerin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde beden eğitimi öğretim programı ile ilgili seminare katılan ve katılmayan öğretmenler arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Bu bulgudan hareketle seminare katılan ve katılmayan öğretmenlerin programı aynı düzeyde değerlendirmesi dikkat çekicidir. Seminer uygulamalarının verimli uygulanmadığının bir işareti olarak kabul edilebilir.

SONUÇ

İnsanların bütün yaşamlarını sağlıklı biçimde sürdürmelerinde beden eğitimi ve sporun önemli bir yeri vardır. Zihinsel gelişmenin, ancak, beden eğitimi ve spor etkinlikleri sayesinde gerçekleşen bedensel gelişme ile uyumlu ve dengeli olduğu zaman, birey ve toplum sağlıklı, uzun ömürlü, mutlu, başarılı ve verimli olabildiğini unutmamak gerekir¹⁷. Genel eğitimin önemli bir parçası olan beden eğitimi ve sporun temel amacı; çocukların, fiziksel etkinlikler, yani hareketler yolu ile eğitimini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeyine çıkmasına yardımcı olmaktır. Toplumların sağlıklı kuşaklar yaratmak için beden eğitimi sporu genel eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olarak görmeleri, olayı bir devlet politikası olarak benimseyip insan yaşamının her evresini kapsayacak biçimde yürütmelerine neden olmuştur¹⁸. Beden eğitimi dersinin bu işlevleri yerine getirebilmesi için etkin ve verimli bir şekilde uygulanıyor olması gerekmektedir. Bu anlayıştan hareketle beden eğitimi dersi uygulayıcıları beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ve program ile ilgili eğitim ihtiyacına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi aksaklıkların giderilebilmesi açısından önemlidir.

Araştırmamıza katılan beden eğitimi öğretmenleri, diğer beden eğitimi öğretmenlerinin programın uygulanması için yeterli bilgiye sahip olmadığını, programın uygulanabilmesi için sınıf mevcutlarının uygun olmadığını, değerlendirme ve öğrenim etkinliklerinin uygulanabilir nitelikte olmadığını, materyal, araç-gereç ve tesislerin yetersiz olduğunu, programın tam uygulanmadığını vurgulamışlardır. Öğretmenlerin programın uygulanması sürecinde problemlerle karşılaştıklarını gösterebilecek bir değerlendirme değildir. Öğretmenler programın uygulanabilme koşulları bölümünün tüm maddelerine olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Beden eğitimi öğretim programı ile ilgili seminare katılan ve katılmayan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmaması seminerlerin yeterli ve etkili bir şekilde verilmediğini düşündürülebilir. Aynı zamanda davranışçı okul sisteminden gelen öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan bu programı anlamada zorlandıkları ve bu nedenle benzer anlayışla değerlendirdikleri söylenebilir. Yapılan betimsel istatistiklerde yapılandırmacı eğitim sisteminden önce yapılandırmacı öğretmenin varlığı büyük bir önem kazanmaktadır. Bugünün mevcut öğretmenlerinin davranışçı bir okul sisteminden yetişerek yine davranışçı bir kurguya sahip öğretmen yetiştirme kurumlarından öğretmenlik mesleğine adım attıkları söylenebilir. Şu anda ilköğretim okullarında uygulamaya çalıştıkları sistem, kendileri için tanıdık ve alışıldık bir eğitim-öğretim sisteminden oldukça uzak görünmektedir. Mevcut öğretmenlerin sistematik olarak hizmet içi eğitimden geçirilirken, yeni yetişecek öğretmenlerin yapılandırmacı eğitim-öğretim sürecini gerçekleştirecek, bilgi, beceri ve yeteneklerle donatılması, yapılandırmacılığın geleceği açısından büyük önem taşımaktadır¹⁶.

Öğretmenler kendilerini değerlendirirken program ile ilgili eğitime gereksinim duymadıklarını belirtmiş fakat müfettişlerin, idarecilerin ve diğer beden eğitimi öğretmenlerinin program ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları dolayısı ile program ile ilgili eğitime ihtiyaçları olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre tüm öğretmenlerin, müfettişlerin ve idarecilerin program ile ilgili eğitime ihtiyaçları olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak beden eğitimi öğretmenlerinin, tüm boyutları açısından farklı bir anlayışla düzenlenmiş bu program ile ilgili çok çeşitli sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Hizmet içi eğitim uygulamalarının etkin yapılamaması, uygulamada yeterince örnek verilmemiş olması, önerilen öğretim yöntemleri, değerlendirme araçları ve yöntemleri ile ilgili öğretmenlerin tam olarak bilgilendirilmemesi başlıca sorunlar arasında kabul edilebilir. Bunun yanında uygulama açısından sınıf mevcutlarının uygun olmayışı, ders saati ve araç-gereç tesislerin yetersiz olması programın uygulanabilirliğini zorlaştıran temel nedenler olarak görülmektedir. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda, programın tam uygulanmadığı görüşünün ortaya çıkması bu olumsuzlukların bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmada ulaşılan tüm bulgulara dayanılarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Programın uygulayıcıları olan öğretmen, yönetici ve müfettişlere uzun süreli özellikle öğrenme öğretme ve değerlendirme sürecine yönelik atölye çalışmaları ile hizmet içi eğitim olanağı verilmelidir.
2. Okullar programın başarıya ulaşabilmesi için tesis araç gereç açısından desteklenmelidir.
3. Programın uygulanabilmesi ve başarıya ulaşabilmesi için mevcut ders süresi arttırılmalı, kişiye fiziksel etkinlik alışkanlığı kazandıracak seviyeye getirilmelidir.
4. Yüksek Öğretim Kurumu ile Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonu sağlanarak öğretmen yetiştiren kurumların öğretim programlarının hazırlandığı yaklaşımlar doğrultusunda eğitim vermeleri sağlanmalıdır.
5. Yeni programla ilgili aksaklıkların saptanabilmesi için bilimsel araştırma ve tezlere yönelik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından teşvik edici politikalar geliştirilmelidir. Bu alanda yapılan bilimsel çalışmaların da dönütleri dikkate alınmalıdır.
6. Öğretim programları önce beden eğitimi öğretmeni, müfettiş, aile ve okul yöneticilerinin fikri alınarak ve Türkiye genelinde okulların şartları göz önünde bulundurularak geliştirilmelidir.
7. Ülke çapında beden eğitimi öğretmenlerini, beden eğitimi öğretim programı ile ilgili bilgilendiren beden eğitimi formatör öğretmenlerine yönelik benzer bir araştırma yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. İnal, N. Beden Eğitimi ve Spor Bilimi, Nobel Yayınevi, Ankara, 2003.
2. Aracı, H. Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi. 3.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım Yayın No: 222, Ankara, 2001.
3. Büyükkarağöz, S., Çivi, C. Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama. Beta Basım Yayın Dağıtım Yayın No:936, Ankara, 1999.
4. Milli Eğitim, beden eğitimi öğretim programı. Erişim: <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen>. Erişim tarihi:12.10.2007
5. Titiz, O. Yeni Öğretim Sistemi, Zambak Yayınları, 2005.
6. Çon, M., Yetim, A., Ağaoglu, A.,S., Tasmektepligil, M.,Y.,“Elit Düzeyde Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde ilk ve Ortaöğretim Kurumlarının Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11:1, 41-53, 1997.
7. Underwood, J.,T. Imbalances in School Play Facilities-Case Study: Elementary School in London, Ontario, The Degree of Master of Arts, The University of Western Ontario London, Canada, (Proquest Online Veri Tabam UMI No:08565, 16/12/2007) 1971.
8. Körmükcü, Y. İlköğretim I.Kademe Beden Eğitimi Derslerinin Program ve Uygulamalarındaki Sorunlar, 9.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla,659-661, 2006.
9. Solmaz, A. *Milli Eğitim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin İşlevsel*, Kocaeli, 2006. Durumu Erişim: http://www.yok.gov.tr/tez/tez_tarama.htm. Erişim Tarihi 2.11.2008
10. Ayan, S. *İlköğretim 1. ve 2. Kademe Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Göre Uygulanma Durumunun İncelenmesi*, Ankara, 2007. Erişim : http://www.yok.gov.tr/tez/tez_tarama.htm Erişim Tarihi 2.11.2008
11. Kangalgil M, Dönmez B. İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri (Sivas Örneği), Milli Eğitim Dergisi, 2003.Erişim: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/15c/kangalgil-donmez.htm> Erişim: 30.12.2007
12. Demirhan, G., Saçlı, F., Cengiz, C., Çiçek, S. *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeni* Eğitiminde Yapılan Araştırmaların İncelenmesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminde Yeni ve Yaratıcı Yaklaşımlar Sempozyumu, 13-14 Ocak, Ankara, Spor Eğit. Grubu Yayını, 63-90, 2007.
13. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar ve Teknoloji Tasarım Derslerinde Ölçme Değerlendirme Erişim: www.meb.gov.tr/ttkb Erişim tarihi:12.05.2010
14. Yapılandırmacı Yaklaşım Sınıf Mevcutları Erişim: http://www.egitimciyiz.com/v2/modules/sections/index_op_printpage_artid_51.html Erişim Tarihi 2.11.2008
15. Topses, G. Cumhuriyet Döneminde Eğitimin Gelişimi. 75 Yılda Eğitim. İstanbul: Numune Matbaası,1999
16. Öğretmenlerin Yeni İlköğretim Programına İlişkin Görüşleri Erişim: <http://ilkogretim-online.org.tr/vol6say3/v6s3m37.pdf> Erişim Tarihi 2.11.2008
17. Milli Eğitim Bakanlığı, Beden Eğitimi <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/guclu.htm> Erişim 15.10.2008
18. Bilge, N. Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, 1. baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.